

De sfeerschepper van de Sint

'ZE LIETEN ONS GELOVEN DAT SINTERKLAAS IN HET VLIEGTUIG VOORBIJVLOEG EN LANDDE...'

Het zijn spannende tijden voor wie uitkijkt naar de komst van Sinterklaas. Welgeteld over een maand is het weer zover. Tellen de jongsten nog altijd zo ongeduldig af, aangemoedigd door volwassenen die nog naar die gebeurtenis kunnen verlangen? Herkennen zij nog dat kriebelig buikgevoel? Verwachten ze nog dat sommige kinderen vroeger opstaan, om te zoeken naar iets lekkers in een hoekje van de woonkamer? Het zijn andere tijden en andere kinderen. Toch is het weer tijd voor de marsepeinen patatjes, de rijkkelijk glanzende mandarijntjes en sinten van speculaas of chocola. Velen blijven toch ook weer even tjes mijmeren over die kindertijd. Het is toch nog bijzonder voor ouders en grootouders, de vele hulpsinten en een Zwarte Piet om het feest compleet te maken. Is ergens een feest te beleven of moet iets heel mooi worden gemaakt? Dan is al lang daarvoor achter de schermen gewerkt. Voor dag en dauw waren die onzichtbare helpers al bezig.

Mark De Baerdemaeker (45) is zo een echte sfeerschepper voor vele winkelluitbaters en hun klanten in zijn geboorte- en woonstreek. In het Oost-Vlaamse Meeblesland tussen Gent en Eeklo, werkt hij al ruim twintig jaren als zelfstandig etaleur en decorateur. Kortom, de juiste persoon om te vertellen over het versierwerk dat al lang voor zes december is gebeurd. Wat hoort volgens hem bij die feestelijke dag? Wat is een goede etalage of versiering in een knus bakkerijtje, een frisse slagerij, een pittige kaaswinkel, een modieuze klerenzaak of een warm winkeltje bij een tankstation langs een drukke kustweg?

DE EERSTE KLAASAVOND?

Etaleur Mark herinnert zich nog heel goed zijn eerste feestje met de heel oude en witbebaarde kindervriend. In 1974 was hij vijf jaar en de onvergetelijke gebeurtenis speelde zich af in Middelkerke, vlakbij de luchthaven van Oostende. Voorbijen overvliegende vliegtuigen bij de vleet dus... De juffen konden de kleuters daardoor gemakkelijk laten geloven dat de Sint en zijn gultige pakjesdrager in een ronkend vliegtuig zaten en spoedig zouden landen. "Dat herinner ik me heel levendig", vertelt Mark. "De komst van de Sint werd daar al de avond voor de ochtend van zes december gevierd. Onze juffen waren kloosterzusters en ze leidden ons groepje naar de grote zaal. Daar moesten we gaan zitten. Het was theatraal. Sinterklaas en Zwarte Piet op een podium met gordijnen en perzische tapijten. Onze begeleidsters hadden de Sint goed gebriefd. Hij zat in een groot boek te lezen en hij wist veel over ons... Natuurlijk zei hij dat we flink moesten blijven en braaf moesten blijven..."

Met pretlichtjes in zijn ogen, borstelt Mark het avondlijke tafereel. De kleintjes kregen een grote zak met snoep en fruit. "Daarna aten we dat samen in de refter op. Elk kind kreeg ook veel speelgoed. Een doos met enorm veel speelgoedblokjes, herinner ik mij", zegt hij. Maar... hij kon

© Jean-Pierre Dubois. Mark De Baerdemaeker met enkele van zijn creaties die hij maakte om winkels te versieren. Hij heeft meer dan één voorraadkamer. Zijn wit molenpaardje verrast nu de klanten van bakkerin Sandra in Gent.

zijn aanwinst al kort daarna niet eens meer aan zijn moeder tonen, want hij had toen enkel nog een lege doos. "De inhoud was gestolen", proest hij uit.

'BENADRUKKEN, NIET VERSTOPPEN'

De ontbrekende bouwblokjes konden de ontluikende creativiteit niet in de kiem smoren. Mark is zo iemand die al heel jong wist wat hij wou worden: etaleur en decorateur. Waren het latere kinderfeestjes die hij in zijn school al vroeg mee mocht voorbereiden door decors te tekenen, te ontwerpen, uit te zagen, in mekaar te timmeren en te verven? Sloeg de vonk over door het feestplezier en het mee blij kunnen maken van jong en groot? Opruimen na de feestjes inbegrepen?

Mark weet het wel heel zeker. Met vijfentwintig jaren ervaring is hij professioneel bezig met alles wat mooi oogt en het winkelaanbod van zijn opdrachtgevers beter helpt te presenteren. Hij is de creatieve en originele geest voor heel wat zaakvoerders van kmo's en winkels. Ook voor hem is het nu volop hoogseizoen. De eindejaarsperiode is heel belangrijk. Bij slagers en bakkers is 'etaleur Mark' al lang voor het openingsuur aan de slag. Zo staat zijn zelfgemaakte wit molenpaard al sinds zondag klaar voor de klanten van bakkerin Sandra in Gent. Elders staan de etalagepoppen alweer met de nieuwste jurken en jassen aangekleed. Een zwerige sjaal om hun hals, maakt het beeld af tot in het kleinste detail.

Aan de kust wuift een ouderwetse Zwarte Piet op raamaffiches voor het winkeltje van een tankstation. Binnenin ontdekken klanten zowaar een schatkamertje van de Sint. Is het daar guur weer en koud na een tankbeurt? Dan laat de ook alweer zelfgemaakte schouwmandel verlangen naar een warme haard met pakjes en nog veel meer om bij weg te dromen. Ook daar was niet de vlugge hand van een vaardige vader bezig, maar een echte sfeerschepper voor de enige echte Sint. Door zijn opleiding en veelomvat-

© Jean-Pierre Dubois. Thuis wist hij het al weken op voorhand. Bleef het hard waaien en heel guur regenen? Dan kon het gebeuren. Nog altijd weet ik niet wie het deed. Toch blijven het haarscherpe tafereelen. Plots klapte een woonkamerdeur open. Was het een windstoot of iets anders? Wie weet het nog? Vliegensvlug als door een zuchtje late herfstwind, klapte de woonkamerdeur open en weer dicht. Had een onzichtbare hand alweer letterkoekjes op onze vloer geworpen? Zelfs onze trouwe loebas en hond Mickey had niets opgemerkt. Zeker toen we nog jonger dan vijf en acht waren... Toen meende onze moeder dat we zeker 's avonds ons schoentje moesten klaarzetten. Naast de roodgloeiende kachel vonden we 's ochtends enkele suikerzoete verrassingen om de dag goed te beginnen. Een moeder was tevreden als haar kinderen blij waren.

tende belangstelling, beseft Mark De Baerdemaeker wat nodig is om ieders winkelwaar goed voor te stellen. Niet iedereen beseft wat nodig is voor een goed uitstalraam of een geslaagde winkelversiering.

Etaleur Mark: "Voor een nieuwe opdrachtgever ga ik eerst zijn zaak bekijken. Ik stel me de vraag: naar wat kijk je daar als klant? Wat valt op? Hoe bekijken we zoiets vanuit het standpunt van de winkelande klanten? Samen met mijn opdrachtgever zoek ik dan uit hoe we de klanten over de drempel krijgen." Soms verlangt een nieuwe opdrachtgever naar een enorm versierde kerstboom. Maar dat is duur en niet altijd lonend of nodig voor wat de winkelier wil bereiken. Mijn indrukken vat ik met eigen woorden samen, en etaleur Mark bevestigt het volmondig: een goede etalageopstelling of een winkelversiering, mag de producten niet verstoppen. Versiering of in- en aankleding mag niet te opdringerig worden. Het uiteindelijke doel is het winkelaanbod ondersteunen en accentueren. Benadrukken, belichten... Want wat wil een winkelier bereiken? Hij of zij wil het oog van de gehaaste klanten leiden en... toch ook wel wat verleiden. De winkelvoorraad moet opvallen. Beter opvallen. Soms betekent zoiets dat je de klanten of bezoekers heel vlug moet kunnen boeien. Bijna ongemerkt of onbewust. Bij de vaste opdrachtgevers is zo-

iets natuurlijk een vast vervolghaer geworden. Winkeliers verwerken zo een eigen stijl.

GROTE VOORRAAD

Opdrachtgevers en vaste klanten weten dat etaleur Mark blijft in- en uitpakken. Letterlijk en figuurlijk, zoals het voor hem en voor zijn opdrachtgevers hoort. Ook al is zoiets nooit vanzelfsprekend. 'Goed dat ik door mijn twintig jaar zelfstandige ervaring en werken, een grote voorraad met eigen materialen en versieringen heb opgebouwd. Dat zou nu niet meer te verzamelen zijn. Ook blijf ik voortdurend ontwerpen.' Verwachten winkeliers en klanten iets in het bijzonder? Wat hoort volgens Mark bij een geslaagd sinterklaasinterieur? 'Een mooie schouwmandel!', veert hij meteen op. 'Gevuld met snoep en klassiek speelgoed. In etaleren en decoreren moet je je ziel steken', verduidelijkt hij, alsof het zijn levensmotto is. Herkenbaar voor wie ervaring met hem heeft. Wat lag voor de grijze schouwmandel die zo kon passen in het kasteel van Sinterklaas? Een paar houten klompen. Gevuld met snoep. Bijna onopvallend en toch voldoende duidelijk aanwezig. Alweer als een perfecte maar niet te nadrukkelijke bijzonderheid. De klompen zijn trouwens erfstukken. Familiebezit dat Mark uitzonderlijk gebruikt voor zijn sinterklaasversiering.

'Overgrootvader, de vader van mijn vader, was klompenmaker in Sleidinge. Rond 1900. Hij heeft die klompen gemaakt', verklaart Jenny Boucquaert, de moeder van Mark, die meelustert terwijl hij herinneringen ophaalt. 'Mijn grootvader droeg altijd klompen', merkt hij nog trots op.

KWARTEEUW ERVARING

In 2015 zal hij een kwarteeuw onafgebroken actief zijn in het vak. 'Werk dat nog, een lekker klassieke sinterklaasversiering?', vraag ik. 'Jazeker', antwoordt Mark. Hij gebruikt natuurlijk ook enkele van zijn eigen creaties. Een wit paard dat zo past in een al even nostalgische paardenmolen op de kermis van weleer. Een clown die hij voorzichtig en doelgericht ophangt aan een winkelplafond. Stoffen popjes die ook door de vlijtige handen gingen van moeder Jenny. Fijngesneden houten kandelaars die elke feesttafel stijlvol maken. Nieuwe houten staanders in een modezaak met veel grote uitstalramen. Of nog veel meer, zoals pakjes en snoeplinten? Voor de etaleur is veel mogelijk. Als het zinvol is, en betaalbaar en doel- of klantgericht blijft.

Heeft Mark in zekere zin nog iets gemeen met de alomtegenwoordige en vertrouwde kindervriend? Hij leeft zich graag en grondig in, om goed te weten wat zijn klanten nodig hebben. Om hun klanten te blijven boeien. Wat werkt of effect heeft, moet je niet nodeloos veranderen. Zoals de vaste klassiekers die ook voor Sint en co ongewijzigd over-eind blijven.

KERKVERSIERING

Meestal moet een versierende vakman dus goed de wensen en noden van zijn opdrachtgever kunnen aanvoelen en... aanvullen of zelfs enigzins bijsturen. Tactvol en met

© Jean-Pierre Dubois. Twee raamaffiches met de vertrouwde Zwarte Piet. 'Voor mij hoort hij er bij. Het blijft een klassieke sinterklaasversiering', zegt Mark De Baerdemaeker. Meer nog: 'Sommige winkeliers willen geen banjers met een mooie Sint, door de opschudding in de Kerk, maar wel een Zwarte Piet. Een Sint verwijst voor hen te sterk naar religie en Kerk.' Om te weten of de Zwarte Piet in Oostende de aandacht zou trekken, reed de etaleur enkele keren voorbij het winkeltje van het tankstation. Oog voor detail en het effect. Nuchter en efficiënt, maar voortdurend waakzaam en met oog en oor voor de wensen van klanten. Voor de etaleur zijn 'klanten' zijn opdrachtgevers én hun winkelende klanten. Doelgericht en met resultaat etaleren en decoreren, is een verhaal met vele facetten. Gevoelig zijn voor de verwachtingen van de winkelier en dat vertalen naar haalbare en betaalbare voorstellingen en versieringen? Daar komt het ook sterk op aan. 'In Oostende maar ook elders leg ik bijvoorbeeld seizoens- of themagebonden winkelproducten bij een versiering, om zo de verkoop te stimuleren. Daar moet je oog voor hebben. Een sinterklaasversiering voor een tankstation, is vrij ongewoon. Ik zag het nog nergens' besluit de sfeerschepper van de Sint.

goede raad waaruit blijkt dat hij de opdrachtgever goed heeft begrepen.

'Als ik ergens in een winkel binnenkom, zie ik bijna onmiddellijk hoe ik het daar kan aankleden', zegt de etaleur. Soms heeft hij amper een stille wenk nodig. Maar soms is meer denk- en voorbereidingswerk nodig. Vaak gebeurt dat onderweg, 's ochtends, tot laat 's nachts, en zelfs tijdens weekeindes en feestdagen.

Momenten die bijna niemand ziet. De etaleur heeft nog iets gemeen met onze eeuwige, goedgeefse Sint. Ook voor huwelijksmissen is hij al een tijd de ingehuurde sfeerschepper. 'Het koppel en de priester zijn dan verbaasd dat heel de kerk is versierd. Dat valt heel positief op. Een bloemstuk met verse en dure bloemen kost veel. Dat zie je in een kerk trouwens bijna niet liggen. Het is een altaarstuk of het ligt bij een lezenaar tijdens de huwelijksmis. Maar wat moet het koppel daarna met al die bloemstukken doen?'

Enkele jaren geleden zag ik de etaleur eens een zaterdagvoormiddag bezig in een klein kerkje. Enkele uren voor de mis die hij zelf bijwoonde op uitnodiging van de trouwsluigen. Toen filmde ik hem trouwens voor Voortleven, een documentaire waarmee hij getuigt over actief en gezond leven. Later zal ik deze film nog voorstellen.

Heel het Oost-Vlaamse kerkje had hij 's vrijdags en 's zaterdags getransformeerd en klaargemaakt voor de gasten. Het middenste gangpad was versierd. Aan elke eerste kerkstoel van een rij, had hij een lintje met een eigen bloemstukje opgehangen. Kunstbloemen en heel fijn afgewerkt. Handwerk uit het eigen atelier.

'Zo bekijk ik een kerk zoals een winkel die ik voor het eerst bezoek', legt etaleur Mark uit. 'Zo wandel ik op de middengang het pad af dat de kerkgangers na mij zullen volgen. Zodra ze zullen binnenkomen, zien ze mijn bloemstukjes hangen of staan, en verderop ontdekken ze dat het overal is versierd. Het altaar, de lezenaar, voor het altaar, hier en daar... en overal. Met veel sfeerstukjes. De priester had zoiets nog nooit gezien.' Etaleur Mark vertelt enthousiast, maar hij blijft ook nuchter en zakelijk: 'Toch kan ik die hele kerkversiering aan een koppel aanbieden voor de prijs van één klassiek bloemstuk met verse bloemen. Want dat speelt altijd een grote rol voor opdrachtgevers en winkeliers: het moet betaalbaar blijven en de kosten moeten voor hen redelijk kunnen blijven.'

NIET TE VROEG?

Sinterklaas mag dan wel ook en vooral een klassiek feest zijn... en blijven. Ook al hebben sommigen het wat moeilijk met 'de commercie'. Het kinderfeest wordt volgens uitgebuit en verloor daardoor betekenis en waarde.

Beginnen ze er niet erg vroeg en zelfs te vroeg mee in de winkels? 'Nee, want je moet weten dat een winkelier zes weken nodig heeft

om rendement te halen uit de themaversiering', benadrukt etaleur Mark. Meer in het algemeen is een uitstalraam pas geslaagd als de mensen er voor stoppen, stil blijven staan en de winkel bezoeken. Zondagavond telefonerde Mark mij nog om te vertellen dat hij al van vijf uur 's ochtends had gewerkt. Toen hij 's avonds op weg naar huis voorbij een grote modezaak reed, was hij gelukkig en tevreden: 'Zo zag ik zondagavond autobestuurders parkeren voor de gesloten modezaak waarvoor ik al lang etalages maak. Ze stonden naar de grote, verlichte uitstalramen te kijken. Zelfs tijdens een zondagavond en een feestdag, als het al donker is. Dat doet mij veel plezier, want dat betekent dat de etalages effect hebben.'

Een vakbekwame etaleur is best ook wel een gevoelige en goede mensenkenner. Meestal komt dat bij Mark heel subtiel en beleefd vriendelijk tot uiting. Alles in het besef dat opdrachtgevers zoals winkeliers, een thematische in- en aankleding kunnen gebruiken. Om meer en beter te kunnen verkopen. Om hun winkel een eigen identiteit te geven. Met vaak nieuwe versieringen met smaak en een verhaal. Met net iets meer om klanten evenementjes te prikkelen, te laten dagdromen, te verrassen en zelfs evenementjes spontaan blij te maken. Blijf met meer dan een goedbedoeld knipoogje, zoals in de spannende tijden voor de komst van Sinterklaas. Met de druiventelers of serristen uit de Druivenstreek, heeft etaleur Mark alvast gemeen dat hij weet wat er nodig is aan inzet en veerkracht om echt en goed te leven voor en met een vak.

Meer etalage- en decoratieversieringen van Mark De Baerdemaeker:

www.originele-eigen-creaties.be

Jean-Pierre Dubois
wetenschapsjournalist
documentairemaker
Science Press vzw

© Jean-Pierre Dubois. Thuis in de hal van de etaleur. Zelfgemaakte bloemstukjes op een kastje voor de spiegel. Subtiel toets... Ook voor zijn feest- en kerkversieringen, gebruikt hij zulke fleurige creaties.

© Jean-Pierre Dubois. De houten klompen van de overgrootvader van de etaleur. Ook zijn grootvader droeg altijd klompen. Het bewaarde paar ligt nu voor zijn zelfgemaakte schouwmandel in het winkeltje bij het Oostendse tankstation.

Wie had bij ons sinterklaas snoep klaargelegd? Mijn broer Filip en ik, we waren toen vier en acht, en we wisten het echt nog niet. Wie was bij ons naar binnen geraakt? De schoorsteen was toch veel te hoog en te smal, en er stond toch een hete kachel voor? Had ik onze houten raamluiken dan toch niet goed gesloten, om de bandieten buiten te houden? Nee dat kon niet, en uit ons huis was niets verdwenen. Integendeel... Die ochtend van zes december, stond de lange eettafel vol met meer snoep, fruit en speelgoed dan ik me nu nog kan herinneren. Wel weet ik nu wie iets op de vloer voor onze schouwmandel had gelegd... En wie onze blauwgerande witte soepborden alweer had gevuld met eetbare sigaren, figuurtjes in witte of bruine chocolade, zoetsappige clementines of mandarijntjes. Vroeg in de ochtend...

© Jean-Pierre Dubois. Een opvallend hoofd op een winkelrek in het winkeltje van het Oostendse tankstation. Soms moet de etaleur met enkele opvallende stukken werken. Dat lukt vaak positieve reacties uit. Een koekjesetster uit de wondere wereld achter de schermen. Een zelfgemaakt decorstuk dat lang bruikbaar blijft. De etaleur telt niet alle voorbereidingsuren voor een decoratiesessie, maar een goedgevulde voorraadkamer is heel belangrijk in zijn vak. Beeld ik het mij in, of is het echt nog een herinnering van toen mijn broer en ik... kereltjes van vier en acht waren? Tussen de halfgeopende woonkamerdeur stond een sfeerschepper van de Sint toe te kijken, voor hij vroeg vertrok om te gaan werken. Eventjes keek hij nog om het tafereel in zijn geheugen te bewaren en om te zien dat het goed was. Die ochtend dat Sinterklaas ons toch weer niet had vergeten... Heeft niet iedereen zulke herinneringen?